

SU/Marjukka Hietaniemi
RE/Eija Pahkala, Terhi Kahola

17.8.2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Asia: Lausuntopyyntö OKM/24/010/2016

Eläketurvakeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä opetustoimen rekistereistä ja valtakunnallisista tietojärjestelmistä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Eläketurvakeskukselta lausuntoa ot-sikossa mainitusta hallituksen esitysluonnoksesta. Kyseessä on lakiesitysluon-nos, jolla luotaisiin säännöt valtakunnan tasoisen tutkintorekisterin toiminnal-le. Esityksessä ehdotettava laki korvaisi vuonna 1999 voimaan tulleen lain opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta sekä ylioppilastutkintorekisteristä (1058/1998).

Laissa säädettäisiin mm. opiskelija- ja tutkintotietojen sähköisestä käsittelyjär-jestelmästä, joka olisi keskitetty tietovaranto opiskelijoiden oppilas-, opiskeli-ja- ja tutkintotiedoista. Järjestelmää käytettäisiin tallennettujen tietojen luovut-tamiseen opetuksen, koulutuksen ja tutkinnon suorittajille sekä viranomaiselle, jolla on oikeus saada järjestelmään tallennettuja tietoja tiedon tallentajalta.

Työeläkejärjestelmällä voisi olla yhteyksiä kyseiseen rekisteriin sen vuoksi, et-tä työeläkelaitokset ja Eläketurvakeskus tarvitsevat tutkintotietoja toimeen-pannessaan VEKL:n mukaista eläketurvaa (Laki valtion varoista suoritettavas-ta eläkkeen korvaamisesta alle 3-vuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta). Nykyisin Kela ilmoittaa lain toimeenpanossa tarvittavat tutkintotiedot Eläke-turvakeskukselle, jonka kautta työeläkelaitokset saavat tiedot käyttöönsä.

Tutkinnoista karttuva eläke-etuus

Ammattiin tähtäävän tutkinnon suorittaminen on oikeuttanut VEKL:n perus-teella eläke-etuuteen vuodesta 2005 alkaen. Oikeuden etuuteen tuo ammatilli-sen koulutuksen tai korkeakouluopintojen **perustutkinto**. Tutkinnon suoritta-minen valmiiksi on ehdoton edellytys etuuden saamiselle.

Seuraavista tutkinnoista ei tule oikeutta eläke-etuuteen: yleissivistävä kuten ylioppilastutkinto, jatkotutkinto kuten lisensiaatin tai tohtorintutkinto, pätevöi-tyminen perustutkinnon lisäksi tai jos tutkinto on jäänyt kesken.

Tutkinnosta etuutta kertyy enintään tutkinnon tason mukainen enimmäismää-rä, 3–5 vuotta, korkeakoulu- tai ammatilliseen perustutkintoon johtaneiden opintojen perusteella. Etuutta kertyy 1,5 prosenttia vuotta kohden VEKL:ssä mainitusta kiinteästä ansioperusteesta.

SU/Marjukka Hietaniemi
RE/Eija Pahkala, Terhi Kahola

17.8.2016

Eläkettä karttuu tutkinnon mukaan seuraavasti:

- ylempi korkeakoulututkinto 5 vuotta
- ammattikorkeakoulututkinto 4 vuotta
- alempi korkeakoulututkinto 3 vuotta
- ammatillinen perustutkinto 3 vuotta.

Ylemmällä ja alemmalla korkeakoulututkinnolla tarkoitetaan yliopistolaissa (558/2009) tarkoitetuissa yliopistoissa ja maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettuja ylempiä ja alempia korkeakoulututkintoja sekä vastaavia ulkomailla suoritettuja tutkintoja. Yliopistoissa suoritettavien tutkintojen lisäksi ylempiä korkeakoulututkinnoksi rinnastetaan ammattikorkeakouluissa suoritettavat ylempät ammattikorkeakoulututkinnot sekä vastaavat ulkomailla suoritettut tutkinnot.

Ammattikorkeakoulututkinnolla tarkoitetaan ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tarkoitetuissa ammattikorkeakouluissa sekä Högskolan på Åland -oppilaitoksessa suoritettuja ammattikorkeakoulututkintoja ja Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettuja poliisipäällystön ammattikorkeakoulututkintoja sekä vastaavia ulkomailla suoritettuja tutkintoja.

Ammatillisia perustutkintoja ovat ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tarkoitettut ammatilliset perustutkinnot, muut julkisen valvonnan alaisissa oppilaitoksissa suoritettut ammatilliset perustutkinnot ja ulkomaiset vastaavat tutkinnot. Näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista tutkinnoista eläkkeeseen oikeuttavia ovat vain kokonaan suoritettut ammatilliset perustutkinnot (eivät siis ammattitutkinnot tai erikoisammattitutkinnot). Näyttötutkintojen osasuoritukset, joista lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä mainitaan, eivät kartuta eläkettä.

Tutkinto ulkomailla

Saadakseen etuuden ulkomaisen tutkinnon perusteella tutkinnon suorittaneelta henkilöltä edellytetään, että henkilö on tätä tutkintoa varten jossain vaiheessa saanut opintotukilain mukaista opintotukea tai vastaavaa Ahvenanmaan maakuntalainsäädännön mukaista opintotukea. Opintotukiedellytys takaa sen, että ulkomaiset tutkinnot ovat jollain lailla kytköksissä Suomeen. Ulkomaisesta tutkinnosta karttuu etuutta tutkinnon tason mukaan kuten suomalaisista tutkinnoista.

Jos ulkomailla suoritettun tutkinnon tasoa ei voida määritellä, oikeus etuuteen määräytyy opintojen opetusohjelman mukaisen keston perusteella joko 3, 4 tai 5 vuodelta. Tällaisen tutkinnon tason määrittelee tällä hetkellä Kela.

Eläketurvan toimeenpanossa tarvittavat tiedot

Eläkelaitokset ja ETK, toimeenpannessaan tutkinnoista karttuvaa eläketuutta, tarvitsevat tiedot tutkintoon johtaneiden opintojen aloittamis- ja päät-

SU/Marjukka Hietaniemi
RE/Eija Pahkala, Terhi Kahola

17.8.2016

tymispäivästä, yllämainitusta tutkinnon tasosta sekä ulkomaisen tutkinnon osalta tiedon siitä, että se on karttumaan oikeuttava eli että sitä varten on maksettu opintotukea.

Lisäksi MBA-tutkinnoista, jotka eivät ole yllä mainittujen lakien mukaisia, karttumaan oikeuttavat vain yllä mainittujen lakien mukaisia tutkintoja korvaavat tutkinnot, eivät täydentävät opinnot.

Eläkelaitoksissa eikä ETK:ssa ole asiantuntijuutta tutkintojen sisältöihin liittyvissä kysymyksissä, joten nämä tiedot on saatava valmiina rekisteristä, niin että oikeuteen liittyvää päättelyä ei tarvitse enää tehdä eläkejärjestelmässä.

Tähän asti Kela on ilmoittanut tutkintotiedot Eläketurvakeskukselle, jonka rekisteristä eläkelaitokset saavat tiedot käyttöönsä eläkettä myöntäessään. Kela on tehnyt tutkinnon tasoon ja eläkeoikeuteen liittyvät tulkinnot ja ilmoittanut tiedot Eläketurvakeskukselle vuosittain. Eläketurvakeskuksen näkökulmasta tämä käytäntö on toiminut hyvin. Päällekkäisen työn välttämiseksi vastaavat tiedot tulisi jatkossa saada Eläketurvakeskukseen tutkintorekisteristä.

Eläkeratkaisutilanteissa voidaan tutkintotietoa tarvita ennen kuin se on ehditty ilmoittaa Eläketurvakeskukselle. Ratkaisujen nopeuttamiseksi olisi hyvä saada myös katseluoikeudet käyttöliittymän kautta tutkintorekisteriin.

Lakiluonnoksessa tiedoista, jotka oppilaitoksen on ilmoitettava rekisteriin, on säädetty hyvin yksityiskohtaisella tasolla. Myös eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen tarvitsemien tietojen ilmoittamisesta pitäisi silloin säätää lain tasolla.

ELÄKETURVAKESKUS

Mikko Kautto
Johtaja

Marjukka Hietaniemi
Kehityspäällikkö